

JOSEP MASSOT I MUNTANER

LLENGUA I LITERATURA
A L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS *

Abans de cedir la paraula a l'Albert Rossich, que ens resumirà una part dels resultats de la gran tesi doctoral que acaba de redactar, em toca de presentar, en nom de la comissió gestora de la secció de Llengua i Literatura de la Societat Catalana d'Estudis Històrics, les nostres intencions i els nostres projectes per als pròxims mesos.

Es gairebé innecessari recordar que, des de fa molts anys, l'Institut d'Estudis Catalans ha protegit, mitjançant la creació de societats filials, l'estudi científic de les disciplines més diferents —tant de lletres com de ciències— i ha estimulat el trobament i l'intercanvi d'opinions entre els interessats d'arreu dels Països Catalans i de l'estranger. Com és lògic, una de les societats filials de l'Institut s'havia d'ocupar de temes d'història, de llengua i de literatura. És la nostra societat, és a dir, la Societat Catalana d'Estudis Històrics, creada el 1946, com a filial de les seccions Històrico-arqueològica i Filològica de l'Institut pel qui ja aleshores n'era el secretari general, el senyor Ramon Aramon i Serra. Era una època molt poc favorable per a les nostres coses, quan el català tot just començava a ésser tolerat a la vida cultural i quan encara era del tot bandejat a les universitats del nostre país. Només la catalanitat insubornable i la tenacitat proverbial del secretari general de l'Institut, que esdevingué tot seguit president de la Societat Catalana d'Estudis Històrics, feren possible que la nova Societat arrelés, d'una manera semiclandestina —ell mateix podria contar-nos les vegades que va haver d'anar a la comissaria a donar-hi explicacions per coses que ara ens semblarien del tot inversemblants—, i que s'anés consolidant en les seves tres seccions, d'història, d'art i d'arqueologia i de llengua i literatura. Les sessions periòdiques de la Societat, el seu butlletí i les publicacions escadusseres que posà en marxa foren, al costat dels Estudis Universitaris Catalans catacumbaris

* Text de la presentació de la nova comissió gestora de la secció de Llengua i Literatura de la Societat Catalana d'Estudis Històrics, formada per Lola Badia, Teresa Cabré i Castellví, Josep Moran, Enric Sullà i Josep Massot i Muntaner (Institut d'Estudis Catalans, 6 de febrer de 1985). Fou seguida per una conferència d'Albert Rossich sobre *El barroc literari català*.

on alguns de nosaltres encara vam aprendre tot el que sabem de llengua i de literatura catalanes, l'única possibilitat per als joves que volien empalmar amb la tradició erudita d'abans de la guerra i que no se sentien satisfets amb l'ensenyament que rebien a les universitats franquistes.

A poc a poc, tanmateix, la situació anà canviant. Les universitats de Barcelona tingueren càtedres de català i hi anà entrant una nova fornada de professors que en renovà l'ambient i formà especialistes en llengua i en literatura cada cop més rigorosos. I la Societat Catalana d'Estudis Històrics, per tota una pila de raons ben comprensibles i que no cal ara analitzar, restà una mica esmoreïda, com si hagués complert la seva missió.

Tanmateix, l'Institut d'Estudis Catalans té encara un paper important a aconseguir dins el nostre món intel·lectual, que li és reconegut per les més altes institucions del país i que és recollit a la llei de recerca que en aquests moments es troba pendent d'aprovació al Parlament de Catalunya. I, lògicament, les Societats filials, en la mesura de les seves forces, han de contribuir també a la potenciació d'aquest paper i han d'ajudar els membres de l'Institut d'acord amb les seves possibilitats i els seus recursos.

Aquests darrers anys, algunes de les Societats filials, sobretot les de ciències, han anat prenent un relleu cada cop més gran i s'han pogut beneficiar de la millora de la situació financera de l'Institut, ara emparat per la Generalitat, per la Diputació de Barcelona i per les altres Diputacions del Principat, i de les facilitats atorgades per la CIRIT (Comissió Interdepartamental de Recerca i Innovació Tecnològica) amb vista a invitar professors estrangers i a organitzar col·loquis o congressos.

Atès que l'estudi de la llengua i de la literatura catalanes ha aconseguit un increment tan espectacular des del moment que la nostra llengua, abans prohibida, ara és ensenyada no solament a la universitat, sinó també als instituts, a les escoles universitàries i a la resta de centres docents, semblava necessari que la secció corresponent de la Societat Catalana d'Estudis Històrics pogués tenir un funcionament més dinàmic i emprengués una actuació més constant, d'acord amb les noves necessitats i amb els desigs expressats sovint. I això no ho dic perquè sí. Des de fa anys ho he pogut experimentar als col·loquis organitzats per l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes i recentment hem pogut veure, en aquesta mateixa casa, com un col·loqui sobre la Renaixença acollia cinc-cents inscrits i una setantena de ponents. I estic segur que molts de vosaltres heu constatat l'interès de molts professors i de molts joves llicenciats per trobar-se, per fer coses en comú, per exposar problemes o per resoldre qüestions. Hi ha també la necessitat urgent de disposar d'algun òrgan on poder publicar els resultats dels propis treballs o on trobar recollida l'aportació que tants altres fan a llibres i a revistes de casa nostra i de l'estranger.

Totes aquestes consideracions van fer que acollís amb atenció la proposta del president de l'Institut per tal de revitalitzar entre tots la Societat Catalana d'Estudis Històrics i que, en concret, fes els possibles per trobar un petit equip que fos capaç de tenir la illusió de tirar endavant una tasca feixuga i no sempre fàcil, però de resultats, a la curta o a la llarga, segurs. Després de les converses necessàries i d'acord amb el senyor Casassas i el senyor Aramon, hem trobat una fórmula que permet d'iniciar en bones condicions aquesta tasca. La Societat Catalana d'Estudis Històrics és presidida, d'una manera provisional, pel senyor Manuel Mundó, membre de l'Institut, i les tres seccions de què constava actuaran a partir d'ara d'una manera autònoma, amb un president propi que serà alhora vice-president de la junta general, tal com estableixen els estatuts en vigor. El senyor Aramon continuarà present a la Societat que tant li deu en qualitat de delegat de l'Institut.

La nostra secció, doncs, comença avui a actuar d'una manera pública i ens presentem davant vosaltres com a comissió gestora, destinada a esbossar uns projectes i a mirar de realitzar-los durant un any. Després, quan la secció estigui endegada i compti amb un bon nombre de socis, es convocarà una assemblea, segons els estatuts, i es farà el nomenament d'una junta definitiva, d'acord naturalment amb el president de la Societat i amb els presidents de les altres seccions.

No cal que m'allargui gaire parlant dels plans que hem anat elaborant. En línies essencials, la nostra secció organitzarà cada mes una reunió com la d'avui, amb una conferència o una exposició d'algun treball en curs, seguits, si s'escau, de l'oportú col·loqui, sobre temes referits a llengua i/o a literatura catalanes. Una o dues vegades cada any, aquestes reunions seran més llargues i adoptaran la forma de col·loqui, més o menys desenvolupat. Pensem, per exemple, a curt termini, en col·loquis sobre la llengua literària i sobre el substrat lingüístic (aquest darrer en col·laboració lògica amb historiadors). Igualment, dues o tres vegades cada any procurarem organitzar curssets sobre temes monogràfics a càrrec de professors estrangers. En aquests moments hem invitat els professors Phil Rasico, Joseph Gulsoy i Robert Pring-Mill i esperem que els dos darrers ens confirmin la seva acceptació. Encara, voldríem crear una revista, titulada provisionalment *Llengua & Literatura*, al comitè assessor de la qual figuraran una vintena de personalitats de casa nostra i de l'estranger i que serà planejada i editada per la nostra comissió, a la qual s'ajuntaran quatre altres professors universitaris: Gemma Rigau, Enric Gallén, Rosanna Cantavella i Joan Mas i Vives.

Naturalment, totes aquestes activitats són obertes a tots els qui s'interessin per la nostra llengua i la nostra literatura i acceptarem amb molt de gust tots els suggeriments que ens arribin. Mirarem de treballar amb inde-

pendència i amb obertura d'esperit, acceptant totes les escoles i totes les tendències, amb l'únic límit de la feina ben feta i del respecte mutu. I procurarem col·laborar estretament amb totes les entitats que a casa nostra i a l'estranger tenen els mateixos anhels: l'Associació Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, la infraestructura de la qual ens ha servit per a fer aquesta primera crida i que ens ajudarà encara en altres avinenteses; l'Anglo-Catalan Society, que des de fa molts anys duu a terme el que nosaltres iniciem avui; l'Associazione Italiana di Studi Catalani, la North American Catalan Society i la Deutsch-Katalanische Gesellschaft, amb totes les quals mantenim relacions excel·lents. Les universitats d'arreu del país, que coneixeu prou bé. Les associacions d'escriptors, d'editors, de traductors. Entitats com Òmnium Cultural, Acció Cultural del País Valencià, Obra Cultural Balear, Fundació Congrés de Cultura Catalana, Fundació Jaume Bofill, etc. I d'una manera especial, com us comentava abans, mirarem d'incidir en el món dels professors de llengua i literatura catalanes i dels llicenciats que senten il·lusió per continuar treballant i per restar en contacte mutu. Tot això a l'empara de l'Institut d'Estudis Catalans, sense la qual no podríem fer res.

Vull agrair, per acabar, a l'Institut la confiança que ha posat en nosaltres i vull agrair-vos ben de cor la vostra assistència. Espero que no defraudarem ni aquesta confiança ni aquesta expectació. I ja des d'ara, en nom propi i en nom dels altres companys de junta, ens posem a la vostra disposició i us demanem que vulgueu associar-vos en aquesta empresa que ha de ser de tots i per a tots.